

Befolkningens holdninger til skatterne

notat 1.10.2006.

Jørgen Goul Andersen CCWS/Ugebrevet Mandag Morgen

1. Indledning

Ugebrevet Mandag Morgen har i september 2006 gennemført den hidtil mest omfattende danske undersøgelse af befolkningens skatteholdninger. Mens holdninger til velfærden er noget mere velbelyste, er det både i ind- og udland stærkt begrænset, hvad man finder af analyser af skatteholdninger.

Det kan delvist hænge sammen med, at skatterne opfattes som den anden side af velfærden: Betalingssiden. Dvs. at man måler det samme én gang til. Der har dog været en vis teoretisk og praktisk interesse for den såkaldte asymmetri - det forhold, at vælgerne går ind for mere velfærd, men ofte ikke er villige til at betale skatteregningen. Om det er tilfældet, vil også blive undersøgt her - og der kan argumenteres for, at den mest rimelige måde at måle "sande" præferencer på, er gennem spørgsmål, der både medtager udgifts- og skattesiden.

Men det vigtigste sigte med den følgende analyse er dog at afdække, om befolkningen og politikerne har sammenfaldende holdninger mht. skatternes fordeling på forskellige skattetyper og mellem forskellige indkomstgrupper. Ved siden af den velkendte skillelinje mellem partier til venstre, der vil bevare eller hæve skattetrykket, og partier til højre, der gerne vil sænke skatterne, er der i dansk politik også en række forskellige præferencer mht. skatteomlægninger.

Det mest markante er regeringens skattestop, der sigter mod, at ingen skatter må stige, og som derfor blokerer for skatteomlægninger. Sådanne omlægninger er der imidlertid en betydelig præference for hos oppositionen - men dog således, at Socialdemokratiet accepterer skattestoppet så langt, at der kun gennemføres evt. skatteomlægninger i samarbejde med borgerlige partier og først efter bekræftelse ved et efterfølgende valg. Hos alle oppositionspartierne er der ønske om at sænke indkomstskatterne og til gengæld hæve ejendomsskatterne. Ubetinget hos de Radikale og venstrefløjen, men hos Socialdemokratiet betinget af vælgernes accept.

Endelig kommer den traditionelle venstre-højre konflikt også til udtryk i en kritik af skattestoppet for at tilvejebringe for lavt et provenu til at sikre en tilstrækkelig velfærd. Her er det specielt Socialdemokratiet og i endnu højere grad venstrefløjen, der godt vil acceptere et

højere skattetryk end det, skattestoppet gør muligt.

Til slut har vi også medtaget nogle mulige skatteomlægninger, som ikke er oppe i den politiske debat, fordi ingen partier har dem som præferencer. Det viser sig imidlertid, at der er skattesynspunkter, der har betydelig popularitet i befolkningen, selv om ingen partier går ind for dem.

2. Skat eller velfærd?

Regeringens politik har været at fastholde en stram udgiftsstyring i den offentlige sektor og kun give skattelettelser i det omfang, den økonomiske situation tillod det. Det blev oprindeligt formuleret i 2001 som et "krone- for -krone" princip, men blev i 2003 opblødt til, at der kunne gives skattelettelser, hvis der var "økonomisk råderum" til det.

Det var grundlaget for skattelettelserne i 2003 (med virkning fra 2004) - der blev fulgt af og dermed medfinansieret af en suspension af den Særlige Pensionsopsparing. En politik, der betyder flere skatteindtægter til staten nu og færre på langt sigt, når aldringen af befolkningen slår igennem. Selv om denne manøvre ikke kunne gentages, blev der også stillet skattelettelser i udsigt for den indeværende regeringsperiode - ikke som salgsargument over for vælgerne, men navnlig for at imødekomme et krav fra de Konservative.

Selv om der på intet tidspunkt har været tale om at *skære ned* på de offentlige budgetter for at finansiere skattelettelser, men alene er tale om fordeling af et overskud, så er der ingen tvivl om, at regeringen er kommet kraftigt i defensiven på spørgsmålet. Allerede under Nyrup-regeringerne i 1990'erne skete der et mindre skred i vælgernes prioriteringer mellem skattelettelser og serviceforbedringer. Mens der i 1994 var ligevægt mellem den andel af vælgerne, der ønskede skattelettelser, og den andel, der ønskede skattelettelser, har der lige siden 1998 været en svag overvægt, der ønskede velfærdsforbedringer.

Vælgerne reagerede imidlertid ikke negativt på regeringens skattelettelser i 2003, der blev legitimeret som konjunkturpolitisk instrument (jf. Mandag Morgens midtvejsundersøgelse november 2003). Men flertallet for velfærdsforbedringer voksede voldsomt, efter at der i 2003 var vedtaget skattelettelser - Mandag Morgens tidsserie kan klart tidsfæste holdningsskiftet til at være indtrådt mellem januar og november 2003. Denne holdningsfordeling forblev stabil hen over 2005-valget, hvorefter der i løbet af 2005 eller begyndelsen af 2006 atter er sket et betydeligt skred til fordel for velfærdsforbedringer. Allerede fra november 2003 foretrak 2 ud af 3 vælgere, der tog stilling, serviceforbedringer frem for skattelettelser, og i 2006 er det kun hver fjerde vælger, der foretrækker

skattelettelser, mens over 70 pct. foretrækker bedre offentlig service. Vælgernes holdninger er i øvrigt nogenlunde de samme i september, efter sommerens voldsomme debat, som de var i maj, omkring eller før debatten startede. Jf. tabel 1.

Tabel 1. Velfærdsholdninger 1994-2006. Pct. og PDI i velfærdsfavør

		mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (i velfærdsfavør)
A: Foretrækker skattelettelser B: Foretrækker serviceforbedringer	valg 1994	47	44	9	100	-3
	valg 1998	41	54	5	100	13
	feb. 2000	40	55	5	100	15
	feb.2001	38	53	9	100	15
	nov.2001	46	48	6	100	2
	valg 2001	45	51	4	100	6
	jan..2003	42	53	5	100	11
	nov..2003	34	61	5	100	27
	valg 2005	35	61	4	100	26
	maj 2006	27	70	3	100	43
	sep.2006	26	72	2	100	46

Spm. Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække?

A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

Venstres reaktion har været en større og større tilbageholdenhed mht. at uddele skattelettelser, efterhånden grænsende til direkte afvisning. Hos de Konservative (og i dele af Venstre) har holdningen været en anden. Selv om det formentlig svækker den samlede regering, og selv om der kun er et begrænset potentiale, kan det dog godt være rationelt for de Konservative at markedsføre sig på skattelettelser som mærkesag, om ikke andet, så som det mindst ringe alternativ, fordi partiet kan få et "ejerskab" til skattelettelser (som Dansk Folkeparti har det på stramninger af indvandrerpolitikken og tildels på velfærdsforbedringer for de ældre).

Umiddelbart er det dog svært at se kravet om skattelettelser som en vindingsag for K, i og med at der selv blandt de vælgere, der stemte konservativt i 2005, er flertal for

serviceforbedringer - 57 pct. mod 38 pct. for skattelettelser. Det ser dog ud til, at der er sket en særdeles stærk sortering af det konservative vælgerkorps siden 2005-valget. Blandt de vælgere, der vil stemme konservativt nu, er der nemlig et relativt flertal på 52 pct. over for 44 pct., der foretrækker skattelettelser. Det er i øvrigt meget bemærkelsesværdigt, at man finder en så markant sortering af de konservative tilhængere over så kort tid - det er jo de samme svarpersoner i den samme stikprøve, så der er snarere tale om, at tallene underdriver end overdriver skiftet. Det er dog set før, hvor debatten spidsede til, at der sker en sortering af de konservative vælgere - det var bl.a. også tydeligt i 2003 (jf. Mandag Morgens skatteanalyse, januar 2003).

Tabel 2. Skat eller velfærd. Sep. 2006. Pct. og PDI i velfærdsfavør

A: Skattelettelser B: Velfærdsforbedringer	mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (i velfærdsfavør)
stemte i 2005:					
Venstrefløj	9	90	1	100	+81
Socialdem	12	87	1	100	+75
Radikale Venstre	12	88	0	100	+76
Dansk Folkeparti	26	69	5	100	+43
Kons F.	38	57	5	100	+19
Venstre	44	54	2	100	+10
stemme nu:					
Venstre	42	57	1	100	+15
Kons F.	52	44	4	100	-8

2.Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække?

A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

Stikprøven er kun på 1000 personer, hvilket efterlader os med 79 svarpersoner, der har stemt konservativt i 2005. Det er akkurat nok til, at det er meningsfyldt at analysere, men det skal understreges, at stikprøveusikkerheden er betydelig. Der ser ret entydigt ud til at være sket en sortering af det konservative vælgerkorps siden 2005-valget. Blandt de konservative vælgere i

2005, der gik ind for velfærdsforbedringer, er 12 pct. gået til S+R, 10 pct. til Venstre og 8 pct. til ved ikke-gruppen. Kun 67 pct. holder fast ved K. Blandt dem, der går ind for skattelettelse, har 94 pct. holdt fast. Når K samlet ikke har oplevet tilbagegang, skyldes det, at 9 pct. af de venstrevælgere, der ønskede skattelettelse, er gået til K, mod kun 1 pct. blandt de venstrevælgere, der foretrækker velfærdsforbedringer. Stikprøven antyder, at der også kan være lidt tilgang fra radikale tilhængere af skattelettelse, men her er tallene for små til, at det giver mening at analysere. Noget lignende gælder tilgangen af nye vælgere til K, hvor der også er antydninger.

Ikke desto mindre er det måske i nogen grad historien fra omkring 1990, der gentager sig med regeringens indre opposition, der mobiliserer på upopulære synspunkter, der efterhånden får lidt mere gehør. Stikprøven peger på, at den klare skattemobilisering måske giver pote blandt de unge. Blandt 18-29 årige i stikprøven får Venstre 20 pct., Kons 16 pct. Blandt de 30-39 årige er tallene 31 pct. og 12 pct. Og blandt 40-49 årige får Venstre 28 pct., Konservative kun 5 pct. Det svarer lidt til, hvad man så for Venstre omkring 1990. Derimod

Tabel 3. Velfærdsholdninger Sep. 2006. Pct. og PDI i velfærdsfavør

A: Skattelettelse B: Velfærdsforbedringer	mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (i velfærdsfavør)
18-29	34	61	5	100	+27
30-39	27	73	-	100	+46
40-49	25	74	1	100	+49
50-59	27	72	1	100	+45
60-69	21	77	2	100	+56
70+	18	78	4	100	+60
Mænd	34	63	3	100	+29
Kvinder	18	80	2	100	+62

Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække? A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

fandt man ikke tilsvarende resultater i 2003, hvor emnet også var oppe. Men forskellen er

måske bl.a., at der har været en debat i relation til Velfærdskommissionens arbejde, der godt kan have overbevist nogle unge om, at høje skatter og globalisering ikke passer godt sammen.

Under alle omstændigheder kan det godt se ud til, at kravet om skattelettelse er det mindst ringe kort for de Konservative. Men der er omvendt ikke tvivl om, at det er et af de krav, der lettest kan koste regeringen magten.

Med 56 pct. mænd er de konservative også det parti næst efter Dansk Folkeparti, der har den højeste mandeandel. Langt højere end Venstre - selv om statsministeren ofte beskyldes for en maskulin retorik, er der væsentligt større lydhørhed over for hans budskaber hos kvinderne end over for budskaberne fra den kvindelige konservative skatteordfører.

3. Råd til skattelettelse

Regeringen og de fleste økonomer mener ikke, der er råd til skattelettelse i den nuværende økonomiske situation pga. faren for overophedning af samfundsøkonomien. Eneste metode til at løse dette dilemma uden at bryde skattestoppet ville være at genindføre Den særlige Pensionsopsparing, som blev suspenderet for 2004-2007.

Synspunktet om, at man bør afdrage på statsgælden frem for at give skattelettelse, nyder dog faldende tilslutning i befolkningen. 48 pct. går ind for skattelettelse frem for at afdrage på statsgælden. Og hver er kvinderne de mindst ansvarlige, jf. tabel 4-5. Forskellene mellem kønnene og mellem aldersgrupper er dog små.

Tabel 4. Holdninger til skattelettelser nu. Pct.

		helt eller delvis enig	hverken enig eller uenig, ved ikke	helt eller delvis uenig	opinionsbalance for skattelettelser nu
I den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til skattelettelser	1990	67	11	22	-45
	1994	67	12	21	-46
	1998	40	22	38	-2
	2001	48	26	26	-22
	jan. 2003	50	16	34	-17
	2005	47	28	25	-22
	2006	40	15	45	+5
I den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til lønstigninger	2005	35	31	34	+1
	2006	30	14	56	+26
Hvis der bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil De da foretrække? ¹⁾ A: Lavere skatter, eller B: Afdrag på statsgælden?		mest enig med A	mest enig med B	ved ikke	
	1994	39	49	12	-10
	1998	32	58	10	-26
	2001	45	51	4	-6
	jan. 2003	51	40	9	+11
	2005	37	55	8	-18
	2006	48	44	8	+4

Kilde 1990-2005: Valgundersøgelserne. Jan. 2003 Mandag Morgens skatteanalyse, jan.2003

På spørgsmålet, om man i givet fald vil foretrække lavere skatter eller afdrag på statsgælden, var der i 2006 et spinkelt relativt flertal for lavere skatter. Det er dog set før: Også i januar 2003 var der et flertal for lavere skatter. Men dengang var 50 pct. til gengæld enige i synspunktet "i den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til skattelettelser", mens kun 34 pct. var uenige. I 2006 er der for første gang et lille flertal, der er uenige i synspunktet. Der er dog ikke særligt klare politiske polariseringer på spørgsmålet - også mindre end i 2003, hvor lysten til skattelettelser blandt de borgerlige vælgere var stærkere.

Tabel 5. Skatteholdninger Sep. 2006. Pct. og PDI i skattefavør

A: Skattelettelser B: Afdrag	mest enig med A	mest enig med B	ikke enig med nogen, ved ikke	I alt	PDI (i velfærds- favør)
stemte i 2005					
Venstrefløj	37	49	14	100	+12
Socialdem.	46	45	9	100	-1
Radikale	43	49	8	100	+6
Kons	54	45	1	100	-9
Venstre	53	43	4	100	-10
Dansk Folkeparti	51	40	9	100	-11
stemme nu					
Venstre	53	44	3	100	-9
Kons Folkeparti	57	42	1	100	-15
18-29	41	48	11	100	+7
30-39	52	40	8	100	-12
40-49	50	42	8	100	-8
50-59	45	49	6	100	+4
60-69	50	43	7	100	-7
70+	47	44	9	100	-3
Mænd	47	49	4	100	+2
Kvinder	49	40	11	100	-9

2.Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad vil du da foretrække?

A: Lavere skatter B: Forbedring af den offentlige service.

Spørgsmålet om, hvorvidt der er råd til skattelettelser, har i øvrigt altid været stillet sammen med et tilsvarende spørgsmål om råd til lønstigninger. Også her har ansvarligheden det lidt hårdt under højkonjunktoren. Kun 30 pct. af vælgerne er enige i, at “i den nuværende økonomiske situation er der ikke råd til lønstigninger” - 56 pct. er uenige. Det levner næppe tvivl om, at det vil være store forventninger, næste gang der er lønforhandlinger.

4. Skattestoppet

Skattestoppet har været en krumtap for regeringen. I den udstrækning, skattestoppet betyder et nej til skatteomlægninger, er det lige så populært, som det altid har været. Men i den udstrækning, det begrænser de offentlige udgifter, er det klart blevet mindre populært siden 2005-valget. I lyset af, at Socialdemokratiet officielt har accepteret skattestoppet, er det faktisk bemærkelsesværdigt, at det nyder mindre tilslutning i dag, end det tidligere har gjort. Ved 2005-valget var 58 pct. af vælgerne enige i, at “det er en god idé, at regeringen opretholder skattestoppet”. Kun 22 pct. var uenige. Men i september 2006 er flertallet af tilhængere skrumpet til 53, mens andelen af modstandere er vokset til 35 pct. Det sikrer fortsat et pænt flertal, men det er tydeligt, at skattestoppet er under pres.

Det er imidlertid alene ønsket om at øge udgifterne, der er steget, ikke ønskerne om at omlægge skatterne, som det vil fremgå af det følgende afsnit.

Tabel 6. Holdninger til skattestoppet. 2004-2006. Pct.

Det er en god ide, at regeringen opretholder skattestoppet	helt/ delvis enig	helt/ delvis uenig	neutral, ved ikke	I alt	opinionsbalance overvægt enig
aug. 2004	61	28	11	100	+33
valg 2005	58	22	20	100	+36
sep.2006	53	35	12	100	+18

aug..2004 lød spørgsmålet: Skattestoppet bør fortsætte også efter næste valg

Således fremgår det af tabel 7, at en stærkt stigende andel af vælgerne erklærer sig enige i, at “skattestoppet går for vidt. Man burde tillade, at skatten kunne sættes lidt i vejret, så man kan undgå offentlige besparelser”.

Tabel 7. Er skattestoppet for vidtgående, 2003-2006. Pct.

Skattestoppet går for vidt. Man burde tillade, at skatten kunne sættes lidt i vejret, så man kan undgå offentlige besparelser	helt/ delvis enig	helt/ delvis uenig	neutral/ ved ikke	I alt	opinionsbalance: overvægt for højere skat
januar 2003	42	41	17		-1
september 2006	58	32	10		+26
Hvis det kan forbedre den offentlige service, er det i orden for mig, at skatten sættes lidt i vejret					
august 2004	65	28	7	100	+37
september 2006	63	30	7	100	+33
A. Hæve skatten for at rette op på den offentlige service B. Ikke hæve skatten	mest enig med A	mest enig med B	neutral/ ved ikke	I alt	
september 2006	47	49	4	100	-2

Jan 2003. Mandag Morgens skatteanalyse januar 2003. August 2004. Mandag Morgen/AIM.

Det er dog ikke et omslag, der er sket inden for de seneste måneder. På et lignende spørgsmål om at sætte skatten lidt i vejret for at forbedre den offentlige service var der allerede i 2004 et stort flertal af enige, og det har ikke ændret sig i 2006.

Det er også vigtigt at understrege, at der er tre niveauer af tilslutning:

- accept af forringelser af velfærden
- krav om velfærdsforbedringer frem for skattelettelse
- krav om skattestigninger for at finansiere bedre velfærd

Der er monumental modstand mod forringelser af velfærden, og der er massiv tilslutning til at bruge et evt. råderum til velfærdsforbedringer frem for skattelettelse. Der er endog vidtstrakt accept af, at man godt må fifle *lidt* med skattestoppet. Men der er ikke accept af, at man generelt begynder at sætte skatterne i vejret. På et direkte spørgsmål om at hæve skatten for at finansiere bedre service er der ligevægt mellem tilhængere og modstandere, altså ikke noget flertal for højere skat. Det er muligt, at der er blevet større accept af højere skat end tidligere - jf. at en lignende andel i 1994 foretrak skattelettelse frem for bedre velfærd. Men der er

ingenlunde tale om, at der er bred accept af stigende skatter.

Der er i øvrigt heller ikke accept af at beskatte høje indtægter hårdere, end det sker i dag. Her er 49 pct. uenige, kun 37 pct. enige. Det er nogenlunde uændret i forhold til 1990'erne.

Der er én måde, hvorpå man kunne imødekomme ønsket om mere velfærd uden at bryde skattestoppet, og uden at drive økonomien ud i overophedning, og det er ved at genindføre den særlige pensionsopsparing på 1 pct. af indkomsten, der blev indført først som midlertidig foranstaltning fra 1998 og derefter permanent fra 1999, indtil den blev suspenderet fra og med 2004.

Selv om det var udset til at være en ganske vigtig brik i fremtidens samlede pensionssystem - cirka på niveau med ATP, har der aldrig været den store debat om ordningen, hverken da den blev indført, eller da den blev ændret til en omfordelende ordning og tilbage igen, for til slut at blive suspenderet. Det afspejler sig da også i en ualmindelig høj ved ikke-procent. Men der synes dog at være en tilstrækkelig accept af ordningen til at det kunne være en mulighed.

Tabel 8. Genindførelse af SP. September 2006. Pct.

Den særlige pensionsopsparing på 1 pct. bør genindføres, når suspensionen udløber i 2007	helt/ delvis enig	helt/ delvis uenig	neutral/ ved ikke	I alt	opinionsbalance: overvægt for højere skat
	40	33	27		+7

5. Omlægning af skatterne

Mens der er accept af at "snyde lidt på vægten" med skattestoppet - men heller ikke meget mere - afspejler den faldende tilslutning til skattestoppet ikke stigende tilslutning til at lave større omlægninger i skattesystemet. Og slet ikke i nogle af de retninger, der diskuteres på Christiansborg. Det var måske mere end noget andet de kontinuerlige skatteomlægninger, der delegitimerede SR-regeringens politik og banede vejen for skattestoppet. Vejen for sådanne skatteomlægninger, som både oppositionen, Velfærdskommissionen og f.eks. de økonomiske vismænd har støttet, synes lige så ufremkommelig, som den hele tiden har været.

I valgundersøgelserne 2001 og 2005 blev der stillet spørgsmål om at hæve

ejendomsværdiskatten for boligejerne for at sætte indkomstkatten ned. Forslaget blev afvist af 63 pct. ved begge lejligheder, mens kun 11 pct. kunne støtte forslaget. I 2003-2004 blev der stillet et tilsvarende spørgsmål, men nu mere generelt om ejendomsskatterne. Her var svarene en kende mere positive, men der var fortsat tre modstandere for hver tilhænger. Halvdelen af svarpersonerne fik i øvrigt stillet samme spørgsmål, men uden at boligejerne blev nævnt eksplicit, men svarfordelingen var helt identisk.

Tabel 9. Syn på skatteomlægning fra indkomstskat til ejendomsskat. 2001-2004. Pct.

“Ejendomsværdiskatten for boligejere bør sættes i vejret, så indkomstkatten kan sættes ned”	helt/ delvis enig	helt/ delvis uenig	hverken eller, ved ikke	I alt	enig minus uenig
valget 2001	11	63	26	100	-52
valget 2005	11	63	26	100	-52
“Ejendomsskatterne for boligejerne bør sættes i vejret, så indkomstkatten kan sættes ned”					
januar 2003	21	64	15	100	-43
august 2004	18	61	21	100	-43
“Hvis pengene bruges på at sætte indkomstkatten ned, er det i orden for mig at ophæve skattestoppet på ejendomsskatterne”					
August 2004	41	30	29	100	+11
September 2006	40	41	19	100	-1
A. Omlægge skatten, så indkomstkatten sænkes og ejendomsskatterne øges tilsvarende B. Ikke omlægge skatten	mest enig med A	mest enig med B	neutral/ ved ikke	I alt	
September 2006	24	65	11	100	-41

Kilde: Mandag Morgen/Synovate Vilstrup sep. 2006. Valgundersøgelsen 2001 og 2005, AIM telebus/Mandag Morgen 2003 og 2004.

Den mildeste version lyder: “Hvis pengene bruges på at sætte indkomstkatten ned, er det i orden for mig at ophæve skattestoppet på ejendomsskatterne”. På dette spørgsmål, hvor der ikke eksplicit tales om stigninger, var der faktisk et lille flertal i august 2004. Men i september 2006 er også dette flertal væk - der er tydeligvis ikke tale om stigende forståelse.

Og det skal ikke læses som accept af stigende ejendomsskatter. I 2006 blev rækkefølgen vendt, så der blev spurgt om at “omlægge skatten, så indkomstskatten sænkes og ejendomsskatterne hæves tilsvarende”. Svarfordelingen var stort set som i 2003 og 2004 på det mest enslydende spørgsmål.

Tolkningen er temmelig entydig. Modstanden mod at ophæve total fastfrysning i kroner og øre kan måske med lidt besvær overvindes. Men en egentlig omlægning, der ændrer fordelingen mellem skattekloderne, forekommer det stort set umuligt at finde folkelig forståelse for.

Faktisk er der større forståelse for at gå den modsatte vej, dvs. sænke ejendomsværdiskatten frem for at sænke indkomstskatten, jf. tabel 10. Der er dog større legitimitet omkring ejendomsværdiskatten, end der var, da den blev kaldt “lejeværdi af egen bolig”. Ved 1998-valget var der stort flertal for at sænke lejeværdien - men den daværende opposition tabte på forslaget, fordi den gik så langt som til helt at kræve lejeværdien fjernet. I de senere år har der derimod - trods alt - været flertal for at prioritere lavere indkomstskat højere, hvis det endelig skulle være. Men der er faktisk et rimelig stort mindretal på godt 1/3 af vælgerne, der ville prioritere (endnu) lavere ejendomsværdiskat.

Tabel 10. Lettelse af indkomstskat eller ejendomsværdiskat. Pct.

		mest enig med A	mest enig med B	ved ikke	opinionsbalanc e for indk. skatte-lettelse
Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække? A: Sækning af indkomstskatten, eller B: Sækning af ejendomsværdiskatten?	2001	53	37	10	+16
	2003	58	34	8	+24
	2006	58	35	7	+23

2006: Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække

A. Lavere ejendomsværdiskat eller B. Lavere indkomstskat

Inden vi ser nærmere på en mulig koalitionsopbygning bag en skatteomlægning skal vi kort se på nogle klassiske forslag til skattelettelser, som slet ikke diskuteres på Christiansborg, men som ikke desto mindre nyder stor folkelig tilslutning.

Der er ikke mange eksempler på “ledige standpunkter” i dansk politik, hvor der er synspunkter, der nyder bred tilslutning i befolkningen, slet ikke finder talsmænd på

Christiansborg. Men lavere moms er et eksempel på et sådant standpunkt. År efter år har der været klart flertal for at sænke momsen frem for at sænke indkomstskatten, og forskellen er endda blevet en smule større over årene. I 2006 var der ikke mindre end 64 pct., der ville foretrække en sænkning af momsen frem for en sænkning af indkomstskatten. Det er en svag stigning fra 2001, hvor der kun var 58 pct. flertal for at prioritere lavere moms højest.

Indtil for nylig har der i øvrigt også været flertal for det klassiske forslag, som blev stillet af bl.a. Mogens Glistrup i 1973, om at hæve den skattefri bundgrænse frem for at sænke skatteprocenterne. Det var der flertal for endnu i 2003, men i 2006 går befolkningens præferencer på dette punkt i samme retning som politikernes. Dog med den tilføjelse, at forskellen er ret behersket: 51 pct. mod 39.

Tabel 11. Hvilken skattelettelse foretrækkes? Pct.

		mest enig med A	mest enig med B	ved ikke	opinionsbalanc e for indk. skatte-lettelse
Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække? <u>A: Sænkning af indkomstskatten, eller</u> <u>B: Sænkning af moms og afgifter?</u>	2001f	33	58	9	-25
	2001v	31	63	6	-32
	2003	32	62	6	-30
	2006	31	64	5	-33
<u>A: Sænkning af trækprocenterne, eller</u> <u>B: Forhøjelse af den skattefri bundgrænse?</u>	2003	35	50	15	-15
	2006	51	39	10	+12

2001f: Mandag Morgen/AIM undersøgelse før valget. 2001v: Valgundersøgelsen.

6. Er skatteomlægning mulig?

Spørgsmålet er så, om der alligevel på sigt kan skrues en koalition sammen for en skatteomlægning eller en skattelettelse. Det kunne f.eks. være tilfældet, hvis der var en betydelig generationsforskel, så generationsudskiftningen arbejdede for projektet. Eller hvis der kunne bygges en koalition “fra neden” eller “fra oven”.

Det synes imidlertid overordentlig vanskeligt for ikke at sige umuligt. Tabel 12 viser nogle af de vigtigste sociale skillelinjer.

Skattestoppet og modviljen mod omlægning fra indkomst- til ejendomsbeskatning

Det støttes umådelig bredt. Aldersmæssigt er der næsten ingen forskel, ud over at de “røde” generationer er lidt mindre varme tilhængere af skattestoppet.

Kvinder er knapt så varme tilhængere af skattestoppet, men lige så modvillige mod en omlægning som mændene.

Skattestoppet støttes endnu varmere blandt arbejdere og pensionister end blandt funktionærer. Modviljen mod omlægning er næsten identisk i alle samfundsgrupper - men faktisk størst blandt pensionister og ledige i stikprøven.

Tabel 12. Skatteholdninger Sep. 2006. Pct. og PDI i velfærdsfavør

	velfærd (+) eller skattelettelser	lavere moms (+) eller lavere indkomstskat	omlægning til højere ejendomsskat (+)	PDI for skattestop
18-29	+27	+19	-32	+23
30-39	+45	+26	-45	+20
40-49	+49	+29	-45	+11
50-59	+45	+38	-32	+11
60-69	+56	+60	-47	+21
70+	+60	+42	-43	+28
Mænd	+29	+28	-41	+28
Kvinder	+62	+38	-41	+10
arbejder	+34	+28	-44	+25
funktionær	+46	+23	-40	+14
selvstændig	+2	+24	-46	+28
studerende	+40	+22	-14	0
pensionist	+61	+49	-47	+25
ledig	+66	+76	-52	+14
ejer	+43	+32	-52	+23
lejer	+53	+36	-19	+13
andelsbolig	+41	+33	-16	-6
venstrefløj	+82	-31	-19	-44
soc. dem.	+76	+44	-35	-5
radikale v	+77	+13	-22	-45
kons f	+20	+26	-49	+62
venstre	+10	+17	-57	+64
df	+43	+56	-54	+46

Tabel 13. Skatteholdninger Sep. 2006. Pct. og PDI i velfærdsfavør

	velfærd (+) eller skattelettelser	lavere moms (+) eller lavere indkomstskat	omlægning til højere ejendomsskat (+)	PDI for skattestop
Fam.indk. 0-199	+51	+45	-51	+41
200-299	+64	+51	-28	0
300-399	+36	+45	-41	+19
400-499	+60	+24	-39	+27
500-599	+59	+37	-48	-2
600-699	+52	+24	-46	+9
700-899	+38	+25	-39	+21
900+	+7	-11	-56	+25
egenindkomst > 700 (N=26)	-30	-19	-19	+46

Indkomstmæssigt finder man mindst modvilje mod en skatteomlægning blandt personer, der selv har en årlig indkomst over 700.000. Det er altså ikke den deciderede højindkomstgruppe, der er imod en skatteomlægning. Herudover er modviljen strøet jævnt ud over indkomstskalaen. Tilslutningen til skattestoppet er størst i bunden af toppen af skalaen, men uden noget særligt klart mønster.

Kun politisk finder man et meget skarpt mønster: Skattestoppet deler stærkt mellem regering og dansk folkeparti og den samlede opposition. Socialdemokraterne er dog meget delte, mens man ikke finder slinger i valsen på regeringssiden. Og der er modvilje mod skatteomlægninger i alle partier, inklusive på venstrefløj.

På den baggrund synes ethvert forsøg på at komme skattestoppet til livs med forslag om omlægninger i retning mod højere ejendomsskatter dødsdømt i overskuelig fremtid. Det er vanskeligt at forestille sig et regeringsskifte, hvis ikke oppositionen kan neutralisere dette spørgsmål under valgkampen. Den kan umuligt vinde.

Derimod er der en forholdsvis klar - om end ikke særlig stærk - tendens til, at det er kvinderne, de ældre, og de svage, der stærkest støtter velfærd frem for skattelettelser og moms frem for lavere indkomstskat. Det er dog bemærkelsesværdigt, at der i alle politiske og sociale grupper på nær gruppen med den allerhøjeste indkomst er præference for lavere moms frem

for lavere indkomstskat. Og for mere velfærd frem for skattelettelse.

Det sidste er regeringens svageste punkt, som den kan tabe et valg på.

Holdningerne til moms synes at ligge klar for den politiske entreprenør, der f.eks. kan foreslå en lavere moms på fødevarer, serviceydelser, eller generelt.

7. Foretrukken skattelettelse

Undersøgelsen omfatter en survey af holdninger til næsten alle tænkelige former for skattelettelse og kombinationer heraf. De bringes ukommenterede nedenfor.

Sp.1 Hvis der på længere sigt bliver mulighed for at sænke skatten, hvad ville du da foretrække?

1.4	A. Sænkning af topskatten	25 %
	B. Sænkning af indkomstskatten for alle indkomster	72 %
	Ved ikke / kan ikke vælge	3%
1.5.	A. Højere beskæftigelsesfradrag	48 %
	B. Sænkning af mellem- og topskatten	35 %
	Ved ikke / kan ikke vælge	17 %
	K: Høj ved ikke procent - ikke det, folk har tænkt mest over	
1.6.	A. Lavere ejendomsværdiskat	35 %
	B. Lavere indkomstskat	58 %
	Ved ikke/ kan ikke vælge	7 %

1.7	A. Forhøje skattefri bundgrænse	39 %
	B. Sænke skatteprocenterne	51 %
	Ved ikke / kan ikke vælge	10 %
1.8.	A. Sænke arbejdsmarkedsbidraget (bruttoskatten)	33 %
	B. Sænke indkomstskatten i øvrigt	53 %
	Ved ikke/ kan ikke vælge	14 %
1.11.	A. Sænke skatten for dem, der er i arbejde	40 %
	B. Sænke skatten for alle, uanset om de er i arbejde eller ej	57 %
	Ved ikke/ kan ikke vælge	3 %
1.12.	A. Hæve indkomstgrænsen for topskatten, fx til 400.000 kr.	31 %
	B. Sænke bund- og mellemskatten	59 %
	Ved ikke/ kan ikke vælge	10 %

K: Interessant at se variationer på denne. Det nærmeste man kan komme accept af sænking af topskatten. 2 ud af 3 imod, 1 ud af 3 for.

1.13.	Og så har vi et spørgsmål, hvor der er tre muligheder:	
	A. Sænke bundskatten	42 %
	B. Sænke mellemskatten	25 %
	C. Sænke topskatten	27 %
	Ved ikke/ kan ikke vælge	6 %

K: Mellemskat slår bundskat, når man stiller det op på denne måde - hvis man antager, at folk har transitive præferencer

Gennemført for Ugebrevet Mandag Morgen. Feltarbejde: Synavate Vilstrup. Sep. 2006.
N=1000, på nogle mindre vigtige spørgsmål kun 500.